
PLATFORMA TRI SLOBODE

SLOBODA UDRUŽIVANJA
SLOBODA OKUPLJANJA
SLOBODA IZRAŽAVANJA

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja u Srbiji 16-31. avgust 2019. godine

Udruživanje. Okupljanje. Izražavanje.

Ove tri slobode moraju biti zagarantovane svima. Ove tri slobode čine osnovu građanskog društva. Nijedna zemlja ne može sebe zvati demokratskom bez garancije ovih prava.

Ustavom i zakonima Republike Srbije ove slobode jesu garantovane. Praksa, međutim, pokazuje suprotno. Iz meseca u mesec smo svedoci sve češćih napada na udruženja, aktiviste i slobodne medije. Prostor u kome deluju se sve više sužava, dok broj napada, pretnji, zastrašivanja i uvreda raste.

Verujemo da redovno sakupljanje i objavljivanje slučajeva u kojima se krše ova prava može pomoći da se podigne vidljivost ovog trenda koji vrtoglavo raste i ukaže na ozbiljnost problema sa kojima se suočavamo.

Pred vama je prikaz ključnih slučajeva kršenja slobode okupljanja, udruživanja i izražavanja u Srbiji od 16-31. avgusta 2019.

Pratite dvonedeljni newsletter sa prikazima koji pokazuju slučajeve kršenja sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja.

Prikaz slučajeva kršenja sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja možete preuzeti [ovde](#).

Srbija je od marta ove godine stavljena na listu praćenja CIVICUS Monitora kao zemlja u kojoj su ove slobode ozbiljno ugrožene

*Građanske inicijative kao partner CIVICUS Monitora za Srbiju od avgusta 2018. godine šalju dvonedeljne izveštaje na engleskom jeziku. Više o CIVICUS Monitoru pogledajte [ovde](#).

Predstavnici 20 organizacija civilnog društva potpisali su u Beogradu Platformu Tri slobode za očuvanje prostora za civilno društvo u Srbiji, čiji je cilj zaštita i promovisanje slobode udruživanja, okupljanja i informisanja. Zamišljeno je da Platforma deluje kao zajednički blok organizacija civilnog društva (udruženja, stručnih i profesionalnih organizacija, fondacija, zadužbina, i drugih oblika udruživanja uključujući neformalne grupe građana) kako bi stali u zaštitu ugroženih sloboda i stvorili uslove za nesmetano učešće građana u javnim proslovima kroz razvoj civilnog društva.

Sloboda izražavanja

Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS) objavio je sakriveni [izveštaj](#) Regulatornog tela za elektronske medije (REM) o zastupljenosti političkih aktera tokom predizborne kampanje u periodu od 4. marta do 21. aprila 2016. Godine lako je na zvaničnom sajtu REM-a 6. aprila 2016. godine saopšteno da će izveštaj objaviti po okončanju izbornog procesa kako ne bi uticali na tok predizborne kampanje, isto telo je 2. decembra u odgovoru na upit Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS) istaklo da ne poseduju traženi izveštaj.

Izveštaj koji je ostao u tajnosti sve dok nije došao u posed, a kasnije i objavljen na sajtu CINS-a ukazuje na izraženu neravnomernu zastupljenost izbornih aktera sa drastičnom prednošću u korist vladajuće stranke, na pogoršanje stanja u odnosu na ono utvrđeno Izveštajem za 2014. godinu kao i na indikativne činjenice da je privatizacija medija, naročito lokalnih, dovela do još veće neravnoteže na medijskom tržištu. Ovo je samo jedan u nizu problema vezanih za rad REM-a koji pokazuje potpuno urušavanje REM-a kao nezavisne institucije i stavljanje pod kontrolu vladajuće stranke.

Kada je reč o zastupljenosti na televizijama sa nacionalnom frekvencijom (TV Prva, RTS1, RTV, Pink, B92, TV Happy) lista vladajuće Srpske napredne stranke koju je predvodio Aleksandar Vučić je dobila 32% vremena, dok je na drugom mestu bila lista opozicione Demokratske stranke sa 14%. Najdrastičnija razlika je bila u pogledu zastupljenosti na dve nacionalne televizije, TV Happy i TV Pink. U poznatoj talk show emisiji koja se emituje u prime-time terminu na TV Happy „Ćirilica“, tokom ove kampanje, Aleksandru Vučiću je posvećeno ukupno 5 i po sati od 11 koliko je bilo emitovano u tom periodu. Kad je reč o Televiziji Pink, vladajuća stranka je dobila natpolovičnu vremensku zastupljenost. Primera radi, više od 300 minuta je bilo posvećeno SNS-u, čak 15 puta više nego što je posvećeno Demokratskoj stranci.

Neobjavljeni izveštaj iz 2016. ukazuje na povećanje neravnomerne zastupljenosti u odnosu na 2014. godinu, naročito u pogledu centralnih informativnih emisija. U tom pogledu prednjači TV Prva koja je SNS-u posvetila 50% vremena više nego u predizbornoj kampanji 2014. godine. Naročito je zanimljiv, ali pre svega zabrinjavajuć podatak da je najveća nesrazmera uočena u radu onih medija koji su privatizovani tokom 2015. godine , kao što su Radio Televizija Kragujevac, TV Studio B, Palma Plus i TV Most

Portal „Južnih vesti“ objavio je [intervju sa bivšim pripadnikom „bot tima“ Srpske napredne stranke](#) koji je opisao način funkcionisanja, kontrole, nagrađivanja i kažnjavanja članova “bot tima”.

Cilj operacije „botovanja“ sastoji se u ostavljanja velikog broja komentara iste sadržine na određene vesti, sve u cilju glorifikacije politike vladajuće stranke ili predsednika Vučića, odnosno diskreditovanja predstavnika opozicije i građanskih organizacija i aktivista .

Nakon što je intervju objavljen na portalu „Južnih vesti“ usledila je [reakcija od strane „bot tima“](#) koja je pored brojnih komentara praćena sa enormnom količinom reakcija na iste (preko 22500 reakcija koje odobravaju odnosno ne odobravaju komentar). Zanimljivo je to što su sve reakcije došle sa iste IP adrese koja predstavlja deo mreže koja se zove „SNS“, a registrovana je na adresu Palmira Toljatija 5, Beograd – adresu sedišta Srpske napredne stranke. Bivši poverenik za slobodan pristup informacijama od javnog

značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić povodom ovog slučaja podvukao je da je objavljivanje ovih podataka u interesu javnosti.

[Dnevni list "Danas" nije dobio akreditaciju](#) za praćenje meča poslednje faze kvalifikacija za ligu šampiona između Crvene Zvezde i švajcarske ekipe "Jang Boys" zbog navodnog "velikog interesovanja medija".

Obrazloženje zvuči neuobičajeno imajući u vidu da je reč o listu koji postoji duže od 20 godina i koji redovno izveštava sa svih bitnijih sportskih, ali i drugih društvenih događaja. Indikativno je to što je uskraćivanje akreditacije usledilo neposredno nakon što je isti list pisao o otpisivanju duga od strane Agencije za osiguranje depozita u iznosu od 10 miliona evra. Da nije reč o slučajnosti svedoči i to što je nakon prethodnog meča Crvene Zvezde u evropskim takmičenjima šef PR tima kluba upozorio novinara lista "Danas" da im "zamalo nisu odobrili akreditaciju" zbog pisanja o osvajanju titule 1946.godine . [Nezavisno udruženje novinara Srbije obavestiće međunarodne asocijacije novinara o ovom protivzakonitom i nerazumnom stavu prema Danasu](#). Ovaj slučaj predstavlja nedvosmisleno kršenje Zakona o javnom informisanju gde je jasno naznačeno da je zabranjena bilo kakva diskriminacija novinara i medija.

[Vlasnica novosadskog kanala 9, Maja Pavlović je po treći put štrajkovala glađu](#) zbog ćutanja nadležnih institucija povodom prepreka sa kojima se njena televizija suočava usled pritiska koji trpi od strane institucija koje selektivno tumače i primenjuju propise koji regulišu rad lokalnih medija. Ovo je njen treći štrajk glađu. Poslednji, na proleće trajao je 23 dana i završio se sastankom sa premijerkom Anom Brnabić na kojoj je obećano da će nadležne institucije raditi na njenom slučaju.

U toku trajanja štrajka od savetnice Predsednika Republike dobila je obećanje da će biti primljena na [sastanak sa Aleksandrom Vučić](#), što se i dogodilo 30. Avgusta nakon čega je Maja Pavlović prekinula štrajk jer je "dobila čvrste garancije da će Vučić u narednih 10 dana kontaktirati nadležne institucije da bi se videlo kako može da se reši problem te televizije"

"Ključni zahtevi Maje Pavlović su da se smanje prevelike tarife koje lokalni rtv emiteri moraju da plaćaju Organizaciji proizvođača fonograma Srbije (OFPS), Organizaciji muzičkih autora Srbije (SOKOJ), Regulatornom telu za elektronske medije (REM), ali i Javnom preduzeću Emisiona tehnika i veze (ETV)."

Ovaj slučaj prikazuje da Vlada samo deklarativno govori o dijalogu, ali ne preduzima nikakve naredne korake. Uključivanje predsednika Republike u rešavanje problema lokalnih medija predstavlja prekoračenje ovlašćenja njegove funkcije i kršenje Ustava.

Reporteri televizije N1 pokušali su da od navijača Crvene Zvezde dobiju komentar povodom postavljanja tenka ispred severne tribine stadiona "Rajko Mitić" pred revanš meč poslednjeg kola kvalifikacija za Ligu šampiona ali su onemogućeni zbog [fizičkog napada](#) od strane pristalica tog kluba . Reč je o kontroverznom slučaju postavljanja tenka ispred severne tribine stadiona za koji je na brojnim novinskim i navijačkim portalima rečeno da se radi o zaplenjenom tenku sa ratišta iz Vukovara tokom građanskog rata devedesetih godina prošlog veka. Tim slučajem su se bavili i najviši državni zvaničnici [negirajući da je reč o borbenom vozilu već o maketi](#), a čak se i predsednik Vučić oglasio i rekao da bi "[lično izdvojio novac za taj tenk](#)"

Nakon što su započeli razgovor sa jednim sagovornikom, grupa navijača je počela sa pogrđnim dobacivanjem označavajući reportere kao "špijune", "lopove" i "strane plaćenike". Neki od njih su nastavili da prate reportersku ekipu i pokušali su da im polome opremu za snimanje. U tom trenutku u blizini nije bilo uniformisanih pripadnika policije. Retorika protiv medija, naročito protiv televizije N1 dolazi od najviših srpskih zvaničnika, uključujući i predsednika Vučića. Ona predstavlja signal svima da je dozvoljeno napadati novinare i za to ne biti kažnjen. Naročito je problematično što se ovaj put radi o pripadnicima navijačkih grupa za koje se veruje da su pod kontrolom države.

Vojvođanski istraživačko-analitički centar (VOICE) je sudskim putem došao do podatka da je vlasnik portala [Istraga.rs](#) izvesni Luka Rakočević, suvlasnik firme "Best Vision Productions" zajedno sa Lavom Pajkićem, voditeljem emisije "Kontravizija" na TV Pink poznatoj po uvredljivim sadržajima i lažnim anketama kojima ismeva protivnike vlasti.

Portal "Istraga.rs" je poznat po seriji kompromitujućih tekstova čiji je cilj diskreditovanje pojedinaca i organizacija koji nisu bliski vladajućoj stranci. Poslednji u nizu tekstova se odnose na navodno finansiranje nedeljnika "[NIN](#)" i "[Vreme](#)" optužujući ih da su iz inostranstva u proteklom periodu dobijali novac.

Sloboda udruživanja

Nacrt Zakona o računovodstvu predviđa ukidanje posebnog kontnog okvira za neprofitne organizacije što nije u skladu sa standardima podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Na taj način se tretman nedobitnih izjednačava sa položajem profitnih pravnih lica bez uvažavanja objektivnih razlika u pogledu cilja osnivanja. Te razlike ogledaju se i u različitim propisima koji uređuju način njihovog osnivanja, finansiranja, strukturu prihoda i rashoda, poslovanje, statusne promene itd. Podsećamo, da je poseban kontni okvir za neprofitne organizacije, što uključuje i udruženja na snazi je od 2014. godine što je rezultat snažne višegodišnje [kampanje civilnog društva](#) sa ciljem prepoznavanje specifičnosti i posebne prirode nerprofitnih organizacija.. Njegovim ukidanjem, došlo bi do ponovnog pogoršanja institucionalnog okvira u delu koji treba da bude usaglašen sa [Smernicama EU](#) za podršku civilnom društvu u regionu proširenja.

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je da su organizacije civilnog društva CRTA (Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost) i CESID (Centar za slobodne izbore i demokratiju) "takozvanim" i naglasio da su u pitanju ["lažne" organizacije](#). Tom prilikom je istakao da je prihvatio svih pet zahteva koje su izneli, iako po Ustavu nema nadležnost odlučivanja u pogledu tih pitanja (usvajanje zakona po hitnom postupku, javna slušanja, besmisleni amandmani u Skupštini, usvajanje izveštaja nezavisnih institucija u Skupštini, posebna rasprava o budžetu).Takođe je istakao da se radi o zloj nameri političkog bloka i civilnog sektora čime je organizacije civilnog društva poistovetio sa opozicionim organizacijama u cilju diskreditovanja njihove stručnosti i narušavanja slike u javnosti. Ovo je samo nastavak prakse narušavanja ugleda OCD od strane najviših državnih zvaničnika i javno etiketiranje onih aktera koji ne podržavaju eksplicitno aktuelnu vlast.